

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 maja 2013 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie: Przewodniczący – SSO Agnieszka Tarasiuk-Tkaczuk

Protokolant – sekr. sąd. E. R.

po rozpoznaniu w dniu 13 maja 2013 r. w Szczecinie

sprawy z powództwa G. (...) Niestandaryzowany (...) w W.

przeciwko J. B.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I. uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda G. (...) Niestandaryzowanego (...) w W. umowę darowizny zawartą w dniu 6 listopada 2008r. przez M. B. z J. B., w Kancelarii Notarialnej notariusza L. P., rep. A nr (...), której przedmiotem była nieruchomość niezabudowana, stanowiąca działkę nr (...), o obszarze 0,0587 ha, położona przy ul. (...) w S. – do wysokości wierzytelności w kwocie 129.943,51 zł stwierdzonej nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanym przez Sąd Okręgowy w Warszawie dnia 11 marca 2011 r., sygn. akt I Nc 82/11;

II. zasądza od pozwanej J. B. na rzecz powoda G. (...) Niestandaryzowanego (...) w W. kwotę 10.115,- (dziesięć tysięcy sto piętnaście) złotych tytułem kosztów procesu.

SSO Agnieszka Tarasiuk-Tkaczuk

sygn. akt I C 675/12

UZASADNIENIE

G. (...) Niestandaryzowany (...) w W. w pozwie przeciwko J. B. domagał się uznania za bezskuteczną w stosunku do wierzyciela umowy darowizny, zawartej w dniu 6 listopada 2008r., rep. A nr (...) przez pozwaną i dłużnika M. B. z pokrzywdzeniem wierzyciela, któremu przysługuje wierzytelność wobec dłużnika w wysokości 93.858,65 zł wraz z odsetkami ustawowymi, wynikająca z nakazu zapłaty wydanego w dniu 11 marca 2011 r., sygn. akt I Nc 82/11 przez Sąd Okręgowy w Warszawie. Ponadto powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powyższego żądania powód wskazał, że M. B. zawarł z poprzednikiem prawnym powoda (...) Bankiem SA umowę kredytu ratalnego z dnia 8 lipca 2005 r., którego nie spłacił w terminie. Powód nabył wierzytelność ww. banku na podstawie umowy cesji z dnia 14 lipca 2009 r. Po uzyskaniu ww. nakazu zapłaty przeciwko dłużnikowi powód wszczął egzekucję, jednakże podjęte przez komornika czynności egzekucyjne nie przyniosły żadnego rezultatu. W dniu 6 listopada 2008 r. M. B. z pokrzywdzeniem wierzyciela darował nieruchomość na rzecz siostry J. B..

Pismem procesowym z dnia 8 sierpnia 2012 r. (k.30) powód sprecyzował żądanie pozwu wskazując, że wnosi o uznanie ww. czynności prawnej za bezskuteczną w zakresie kwoty 125.152,51 zł.

J. B. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu (k.47).

Pozwana zarzuciła, że nie miała żadnej wiedzy o roszczeniu powoda wobec jej brata M. B. oraz że dokonanie darowizny na jej rzecz nie wiązało się z pokrzywdzeniem wierzyciela, gdyż darczyńca posiada majątek pozwalający na zaspokojenie wierzyciela. M. B. jest współwłaścicielem w udziale do 1/2 nieruchomości przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową położonej na terenie gminy S., nadto jest właścicielem 1/2 udziałów o wartości 550.000 zł w spółce z o.o. (...) w S., w której udziały pokrył prawem własności nieruchomości, której był uprzednio właścicielem o wartości 1.100.000 zł, uzyskuje również dochody z tytułu zatrudnienia w Spółdzielczej A. W.. Pozwana wskazała także, iż darowana jej nieruchomość została zwolniona z hipoteki na rzecz Banku (...) SA w W. krótko po zawarciu umowy.

W piśmie procesowym z dnia 17 grudnia 2012 r. (k.65) powód podniósł m.in., że nieruchomość położona w K. jest obciążona hipotekami, w stosunku do udziału dłużnika wszczęta jest egzekucja przez Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Stargardzie Szczecińskim, a nadto z czynności przeprowadzonych przez powoda w terenie wynika, że spółka (...) nie prowadzi żadnej działalności, siedziba spółki znajduje się w lokalu mieszkalnym, w którym zameldowani są A. i A. B., od dnia zarejestrowania spółki nie zostało złożone żadne sprawozdanie finansowe.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Postanowieniem z dnia 26 stycznia 2007 r. Sąd Rejonowy w Stargardzie Szczecińskim nadał klauzulę wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu (...) Banku SA w W. z dnia 10 listopada 2006 r., wystawionemu z tytułu wymagalnego zadłużenia dłużnika M. B. – z ograniczeniem odpowiedzialności dłużnika do kwoty 159.990 zł.

W dniu 14 lipca 2009 r. (...) BANK SA w W. sprzedał na rzecz G. (...) Niestandaryzowanego (...) w W. wierzytelność wobec M. B., wynikającą z umowy kredytowej zawartej w dniu 8 lipca 2005 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanym dnia 11 marca 2011r., w sprawie o sygn. akt I Nc 82/11, nakazał pozwanemu M. B., aby zapłacił na rzecz powoda G. (...) Niestandaryzowanego(...) w W. kwotę 93.858,65 zł z ustawowymi odsetkami oraz kosztami postępowania.

Niesporne, a nadto dowód:

- postanowienie z dn. 26.01.2007 r., k.8
- informacja o zmianie wierzyciela, k.9
- nakaz zapłaty z dn. 11.03.2011 r., k.10

G. (...) Niestandaryzowany (...) w W. wszczął postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikowi M. B..

W odpowiedzi na pismo Komornika M. B. udzielił wyjaśnień dotyczących swojego majątku. Dłużnik wskazał, że nie posiada nieruchomości, wierzytelności i innych praw majątkowych, nigdzie nie pracuje, nie ma żadnych źródeł dochodu, jego nieruchomości oraz rachunki bankowe są zajęte przez Komornika sądowego, ma na utrzymaniu dwoje dzieci. Powyższe pismo wpłynęło do komornika w dniu 10 listopada 2011r.

Komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie pismem z dnia 15 maja 2012r., w sprawie KM 13853/11, poinformował wierzyciela o zamiarze umorzenia postępowania, ze względu na brak mienia dłużnika, z którego może być prowadzona egzekucja.

Niesporne, a nadto dowód:

- pismo M. B., k.108
- pismo komornika z dnia 15.05.2012r., k.15

W dniu 6 listopada 2008 r. M. B. zawarł ze swoją siostrą J. B. umowę darowizny, której przedmiotem była nieruchomość niezabudowana położona w S., przy ul.(...), o powierzchni 0,0587 ha,

dla której Sąd Rejonowy w Stargardzie Szczecińskim prowadzi księgę wieczystą nr (...).

Niesporne, a nadto dowód: umowa darowizny z 6.11.2008r., k.16-20

Bank (...) SA w W. pismem z dnia 21 listopada 2008 r. zezwolił na wykreślenie hipoteki kaucyjnej do kwoty 61.880 zł z księgi wieczystej (...), w związku z całkowitą spłatą pożyczki udzielonej 18 kwietnia 2005 r.

Niesporne, a nadto dowód: pismo Banku (...) SA z 21.11.2008 r., k.50

M. B. ma 46 lat, jest stanu wolnego, ma na utrzymaniu dwoje dzieci, zamieszkuje w S. razem ze swoimi rodzicami i siostrą J. B..

Przeciwko M. B. wszczęto liczne postępowania egzekucyjne, w tym z wniosku Dyrektora (...) Oddział w S. i Naczelnika Urzędu Skarbowego w S..

M. B. jest współwłaścicielem w udziale do 1/2 części nieruchomości rolnej położonej w K., gmina S., o powierzchni 3,4626 ha, która jest przedmiotem postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez komornika sądowego z wniosków licznych wierzycieli. Ponadto nieruchomość ta jest obciążona trzema hipotekami przymusowymi łącznymi w kwotach 50.000 zł, 50.000 zł oraz 1.075.364,30 zł.

M. B. nie jest właścicielem innych nieruchomości lub wartościowych rzeczy ruchomych, od około 1,5 roku pracuje w Spółdzielni Rolniczej (...) w W., uzyskując wynagrodzenie w kwocie około 2.800 zł netto.

M. B. wspólnie z bratem A. B. i siostrą J. B. w dniu 22 września 2009 r. założyli spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością działającą pod firmą (...), mającą siedzibę przy ul. (...) w S., której przedmiotem działalności są m.in. uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, sprzedaż hurtowa płodów rolnych.

Spółka ta faktycznie nigdy nie prowadziła żadnej działalności, gdyż krótko po jej założeniu, w wyniku wniesienia do spółki wkładu niepieniężnego w postaci nieruchomości rolnej o powierzchni około 150 ha, Agencja Nieruchomości Rolnych w W. złożyła stosowne oświadczenie o nabyciu tej nieruchomości. Pomędzy Agencją Nieruchomości Rolnych w W. a spółką z ograniczoną odpowiedzialnością (...) w S. toczy się postępowanie sądowe w sprawie o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym nieruchomości, które zakończyło się w Sądzie Rejonowym w Stargardzie Szczecińskim wydaniem nieprawomocnego wyroku niekorzystnego dla spółki.

Przed założeniem spółki M. B. prowadził wraz z bratem działalność rolniczą, m.in. na ww. nieruchomości wniesionej aportem spółki. Prowadzenie tej działalności wymagało zaciągania kredytów bankowych, zabezpieczanych hipotekami.

Dowód:

- zeznania świadka M. B., k.115
- zeznania świadka R. B., k.132
- zeznania świadka A. B., k.132
- przesłuchanie pozwanej J. B., k.132
- odpis z księgi wieczystej, k.69-106
- pismo (...) Bank SA w W., k.107

- informacja KRS, k.51-56

Sąd zważył co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Podstawę prawną żądania stanowi art. 527 § 1 Kc, zgodnie z którym, jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

Przepis art. 531 § 1 Kc stanowi, że uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela następuje w drodze powództwa lub zarzutu przeciwko osobie trzeciej, która wskutek tej czynności uzyskała korzyść majątkową.

W procesie paulińskim rzeczą Sądu jest zatem ustalenie następujących okoliczności:

- po pierwsze, czy czynność prawna dłużnika została przez niego dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela (powoda);
- po wtóre, czy dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela;
- wreszcie, czy osoba trzecia (pозwany) wiedziała, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

Podstawową przesłanką skutecznego zaskarżenia czynności prawnej dłużnika jest działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

W myśl art. 527 § 2 Kc, czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny, albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż był przed dokonaniem czynności.

Pokrzywdzenie powstaje na skutek takiej zmiany stanu majątku dłużnika, która powoduje niemożność, utrudnienie lub opóźnienie zaspokojenia wierzyciela. Dłużnik jest niewypłacalny, jeżeli cały jego majątek nie wystarcza na pokrycie jego długów. Między niewypłacalnością dłużnika, a podjęciem przez niego czynności prawnej musi zachodzić zależność ujmowana jako związek przyczynowy, tj. czynność podjęta przez dłużnika musi być jedną z przyczyn powstałej niewypłacalności.

Pokrzywdzenie wierzyciela należy oceniać nie według chwili dokonania czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią, lecz według chwili jej zaskarżenia, ewentualnie orzekania (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2011 r., sygn. V CSK 35/11, LEX nr 1130304; wyrok Sądu Najwyższego z 5 marca 2008 r., sygn. V CSK 471/07).

Zdaniem Sądu, umowa darowizny zawarta w dniu 6 listopada 2008 r. pomiędzy M. B. a pozwaną spowodowała, że dłużnik stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem tejże czynności. Nieruchomość będąca przedmiotem powyższej czynności stanowiła bowiem istotny, wolny od obciążeń składnik majątku dłużnika, utrzymującego się wówczas jedynie z działalności rolniczej i obciążonego licznymi zobowiązaniami.

W chwili zaskarżenia powyższej czynności, jak również w dacie wyrokowania w niniejszej sprawie M. B. nie posiadał praw majątkowych, z którego powód mógłby uzyskać zaspokojenie w nieodległej przyszłości. Dłużnik bowiem nie uzyskuje żadnych dochodów jako udziałowiec spółki (...), jego nieruchomość w K. jest przedmiotem postępowania egzekucyjnego z wniosków licznych wierzycieli, zaś uzyskiwane wynagrodzenie za pracę – zważywszy na liczne zobowiązania dłużnika, w tym alimentacyjne wobec dwojga dzieci – nie daje gwarancji efektywnego egzekwowania wierzytelności, której wysokość aktualnie sięga kwoty około 130.000 zł. Dokonanie darowizny jedyne wolne od obciążeń składnika majątku z pewnością spowodowało utrudnienie lub opóźnienie zaspokojenia wierzyciela.

Zgodnie z art. 529 Kc, jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny.

Powyższy przepis wprowadza domniemanie zwalniające wierzyciela z dowodu istnienia u dłużnika świadomości pokrzywdzenia. Domniemanie to nie zostało przez pozwaną obalone przeciwdowodem, należało zatem przyjąć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, gdyż wskutek dokonania darowizny stał się niewypłacalny.

Stosownie do art. 527 § 3 Kc, jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli korzyść majątkową uzyskała osoba będąca w bliskim z dłużnikiem stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

Natomiast art. 528 Kc stanowi, że jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

W przypadku zatem zawarcia przez dłużnika umowy darowizny wierzyciel zwolniony jest od obowiązku wykazania złej wiary, o której mowa w art. 527 § 1 Kc.

W niniejszej sprawie, z uwagi na zawarcie przez dłużnika z pozwaną umowy darowizny, kwestia wiedzy pozwanej o działaniu dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia powoda, niezależnie od stosunku łączącego pozwanego z dłużnikiem, jest prawnie obojętna.

Przepis art. 533 Kc stanowi, że osoba trzecia, która uzyskała korzyść majątkową wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli, może zwolnić się od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela żądającego uznania czynności za bezskuteczną, jeżeli zaspokoi tego wierzyciela albo wskaże mu wystarczające do jego zaspokojenia mienie dłużnika.

J. B. nie zaspokoila powoda, ani nie wskazała mu wystarczającego do zaspokojenia mienia dłużnika.

Ustalenia faktyczne w niniejszej sprawie Sąd poczynił w oparciu głównie o zgromadzone w aktach sprawy dokumenty, których wiarygodności i mocy dowodowej żadna ze stron nie kwestionowała i które nie budziły wątpliwości Sądu. Zeznania świadków i pozwanej Sąd uznał za wiarygodne jedynie w zakresie opisywanej przez nich sytuacji życiowej i majątkowej dłużnika. Natomiast za niewiarygodne uznano zeznania tychże świadków w części, w której podawali oni, że dłużnik nie stał się niewypłacalny w wyniku dokonania darowizny. Pozwana i świadkowie są członkami najbliższej rodziny, powiązanymi ze sobą gospodarczo, zamieszkującymi w jednej nieruchomości sąsiadującej z gruntem będącym przedmiotem darowizny, a zatem są oni zainteresowanymi rozstrzygnięciem sprawy w sposób korzystny dla pozwanej. Nadto zeznania powyższych osób co do braku niewypłacalności dłużnika pozostają w sprzeczności z treścią zgromadzonych w sprawie dokumentów, z których w sposób nie budzący wątpliwości wynika, że na dłużniku ciążyły liczne zobowiązania, a jego majątek był – jak podał M. B. – zablokowany.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu znajduje podstawę prawną w art. 98 § 1 i 3 Kpc, zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony.

W niniejszej sprawie na koszty powoda złożyły się: opłata od pozwu – 6.498 zł, opłata od pełnomocnictwa – 17 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika powódki – 3.600 zł, ustalone na podstawie § 2 ust.1 w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia

Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r., określającego wysokość opłat za czynności radców prawnych w postępowaniu przed sądem (Dz.U. Nr 163, poz.1349 ze zm.).

Mając na uwadze powyższe okoliczności oraz treść powołanych przepisów, orzeczono jak w sentencji wyroku.

SSO Agnieszka Tarasiuk-Tkaczuk

I C 675/12 S., dnia 19 czerwca 2013 r.

Zarządzenie

1. Odnotować w kontrolce uzasadnień.
2. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanej.
3. Przedłożyć akta po 16 dniach od doręczenia pism lub z wpływem.

SSO A. T.-T.